

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

خلاصه کتاب روانشناسی هوش و سنجش آن

نویسنده:

دکتر محمد احسان تقی زاده

دکتر اکبر رضایی

فصل اول: کلیات روانشناسی هوش

تعریف هوش:

- ✓ هوش، یکی از مهمترین زمینه‌ها در روانشناسی امروز و در عین حال یکی از مشکل‌ترین مفاهیم برای تعریف کردن است.
- ✓ هوش شامل ظرفیت یادگیری از تجربه و توانایی سازگاری با محیط اطراف است.
- ✓ فرا شناخت یعنی درک افراد از فرآیندهای شناختی خود و کنترل و نظارت بر آن.
- ✓ آمریکایی‌های اروپایی تبار، مهارت‌های استدلالی و فکری را نشانه هوش می‌دانند.
- ✓ مفاهیم شرقی هوش بر خیرخواهی، تواضع و رهایی از معیارهای متعارف قضاوت تاکید دارند.
- ✓ بسیاری از مفاهیم آفریقایی هوش نیز بر جنبه‌های اجتماعی هوش نظیر حفظ روابط بین گروهی و یکرنگی تاکید دارند.
- ✓ هوش مبتنی بر فرهنگ بوده و جنبه جهانی ندارد.
- ✓ هوش هیجانی به توانایی فرد در نظارت بر احساسات و هیجانات خود و دیگران بمنظور متمایز ساختن آنها از یکدیگر و استفاده از این اطلاعات برای هدایت تفکر و عمل خود اشاره دارد.

زمینه‌های تاریخی سنجش و ساختارهای هوش:

- ✓ به باور اسلاوین، مفهوم هوش از زمان پیش از یونانیان باستان مورد بحث بوده است.
- ✓ سنجش‌های معاصر هوش یکی بر سنت سطوح پایین‌تر توانایی‌های روانی - جسمانی نظیر تیز حسی، قدرت جسمانی و هماهنگی حرکتی و دیگری بر سطوح بالاتر یعنی توانایی قضاوت و داوری متمرکز است.
- ✓ گالتون معتقد بود که هوش، تابعی از توانایی‌های روانی - جسمانی است.
- ✓ آلفرد بیته در نخستین دهه‌های قرن ۲۰ میلادی، رویکردی در مقابل رویکرد روانی - جسمانی طراحی کرد.
- ✓ بیته به کمک دستیار خود سیمون، نخستین آزمون عینی هوش را تهیه و تلاش کردند تا هوش را اندازه بگیرند.
- ✓ هدف بیته بیشتر کاربردی بود تا کاملاً نظری.
- ✓ شیوه بیته برای ساخت آزمون هوش، شیوه آزمایش و خطا بوده و بتدریج با استفاده از قدرت تفکیک‌کنندگی آزمون‌ها و نتایج بدست آمده، فرآیندهای ذهنی را وارد آزمون‌های خود کردند.
- ✓ بیته به اندازه‌گیری هوش بعنوان تابعی از توانایی‌های یادگیری در یک موقعیت تحصیلی پرداخت.
- ✓ از نظر بیته، قضاوت و داوری برای هوش، نقش کلیدی دارد.
- ✓ ۳ عنصر اصلی تفکر هوشمند (قضاوت ذهنی) از دیدگاه بیته عبارتند از جهت، انطباق و انتقاد.
- ✓ جهت شامل دانستن این است که چه باید انجام شود و چگونه باید انجام گیرد.
- ✓ انطباق به تطبیق یک راهبرد برای انجام دادن یک تکلیف و نظارت بر اجرای آن راهبرد اشاره دارد.
- ✓ انتقاد شامل توانایی افراد برای نقد افکار و اعمال خودشان است.
- ✓ اهمیت و جهت انطباق با دیدگاه معاصر درباره هوش، تطبیق می‌کند.
- ✓ بیته و سیمون برای آزمون هوشی، از تکالیف مختلفی استفاده می‌کردند تا یادگیرندگان را در هر سطح و کلاسی از یکدیگر متمایز سازند.
- ✓ آنان در ابتدا براساس سن عقلی، عملکرد را توصیف کردند.